

**PRO
SOS**
..... HANKE

AIKUISSOSIAALITYÖ

Julkaisija: PRO SOS –hanke
Taitto: <https://webtechdesign.fi>

Mitä aikuissosiaalityö on?

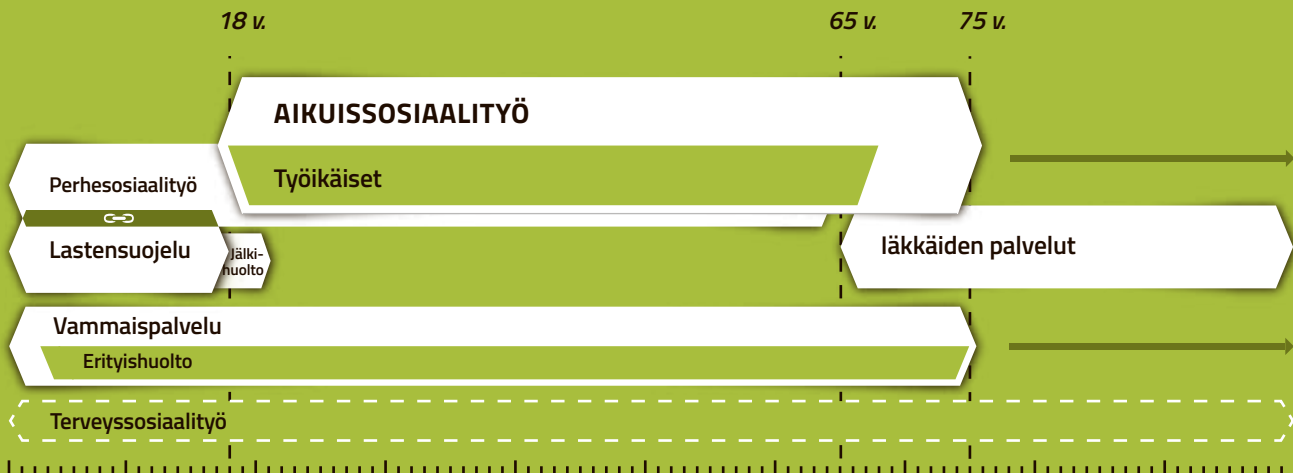
Haasteet asumisessa, toimeentulossa ja toimintakyvyssä sekä osattomuus hankaloittavat ihmisten arjessa selviytymistä. Aikuissosiaalityö yhdessä muiden toimijoiden kanssa auttaa ratkaisemaan näitä haasteita.

Asiakkaan tuen tarpeet arvioidaan yhdessä asiakkaan kanssa. Palvelut ja tuki kootaan vastaamaan näitä tarpeita.

Tavoitteena on edistää vaikeassa elämäntilanteessa olevien hyvinvointia ja poistaa eriarvoisuutta yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen tasoilla.

Aikuissosiaalityö on asiakas- ja asiantuntijatyötä, jota tehdään aikuisväestön parissa. Sitä toteuttavat virkavastuussa olevat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, joiden työn tukena toimii myös muita ammattilaisia.

Aikuissosiaalityö on osa työikäisten palvelua ja sosiaalihuoltoa. Aikuissosiaalityöllä voi organisaation koosta ja rakenteesta riippuen olla hoidettavanaan myös muiden asiakasryhmien sosiaalihuollollisia tehtäviä.

Aikuissosiaalityön paikka elämänskaari- ja palvelutehtäväjaottelun mukaan sosiaalipalvelujen käytännössä.

Aikuissosiaalityön asiakastyössä kohdataan koko elämän kirjo

Aikuissosiaalityö tukee ja ratkaisee yhdessä asiakkaan kanssa:

- toimeentuloon ja talouteen
- asumiseen
- työhön
- yhteiskunnalliseen osallisuuteen
- koulunkäyntiin ja opiskeluun
- ihmissuhteisiin
- päihteiden käyttöön ja riippuvuuksiin
- kotoutumiseen
- mielenterveyteen
- terveyteen
- elämänhallintaan ja toimintakykyyn liittyviä asioita.

Tuen tarpeet voivat liittyä äkilliseen elämäntilanteen muutokseen tai toistuvien ongelmien ratkaisemiseen. Joskus aikuissosiaalityön ja sosiaalipalvelujen tarve on pitkäaikaista.

***Aikuissosiaalityön
tavoitteena on sujuva
arki ja osallisuuden
mahdollistaminen
kaikille!***

- Äkilliset kriisit tai pitempikestoinen kehitys - päihdeet, mielenterveys, vaikeat elämäntilanteet ym.

Yksilöllinen, yhteisöllinen ja rakenteellinen sosiaalityö ja -ohjaus

Alienhallinnan ongelmat

Heikot työllistymis-
edellytykset

Syrjäytyminen yksilö-
ja ryhmätasolla

Köyhyys yksilö- ja
perhetasolla

Asumattomuus ja
asunuspalvelujen tarve

Miten aikuissosiaalityötä tehdään?

Asiakkaan kannattelu, tukeminen ja voimaannuttaminen

Aikuissosiaalityö kuuntelee, tarjoaa ohjausta ja neuvontaa ja rohkaisee muutokseen

Aikuissosiaalityö koordinoi ja nivoo yhteen sosiaalista tukea ja palveluita

Aikuissosiaalityö seuraa tuen ja palveluiden toteutumista ja vaikuttavuutta

Aikuissosiaalityö etsii ja esittää vaihtoehtoja ja auttaa tekemään ratkaisuja

Aikuissosiaalityö tukee palvelujen käytössä

Keskeistä aikuissosiaalityössä

Aikuissosiaalityössä keskeistä on asiakkaan kunnioittava kohtaaminen ja kuuntelu sekä ratkaisuja etsivä ja tulevaisuussuuntautunut työote. Tavoitteiden saavuttamisessa hyödynnetään asiakkaan ja hänen verkostojensa voimavaroja. Aikuissosiaalityö muuttaa ongelmat tavoitteiksi ja rakentaa asiakkaalle myönteistä tulevaisuudenkuvaa. Toivo on muutoksen ja toiminnan ydin.

Sosiaalialan arvot

1	<i>Ihmisarvo ja ihmisoikeudet</i>	6	<i>Negatiivisen syrjinnän vastustaminen</i>
2	<i>Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen</i>	7	<i>Erlaisuuden ja monimuotoisuuden tunnustaminen</i>
3	<i>Osallisuuden edistäminen</i>	8	<i>Resurssien ja voimavarojen tasapuolinen jakaminen</i>
4	<i>Henkilön kokonaisvaltainen huomioiminen ja voimavarat</i>	9	<i>Epäoikeudenmukaisen politiikan ja käytäntöjen vastustaminen</i>
5	<i>Sosiaalinen oikeudenmukaisuus</i>	10	<i>Yhteisvastuu</i>

Aikuissosiaalityö ja muut työikäisten sosiaalipalvelut

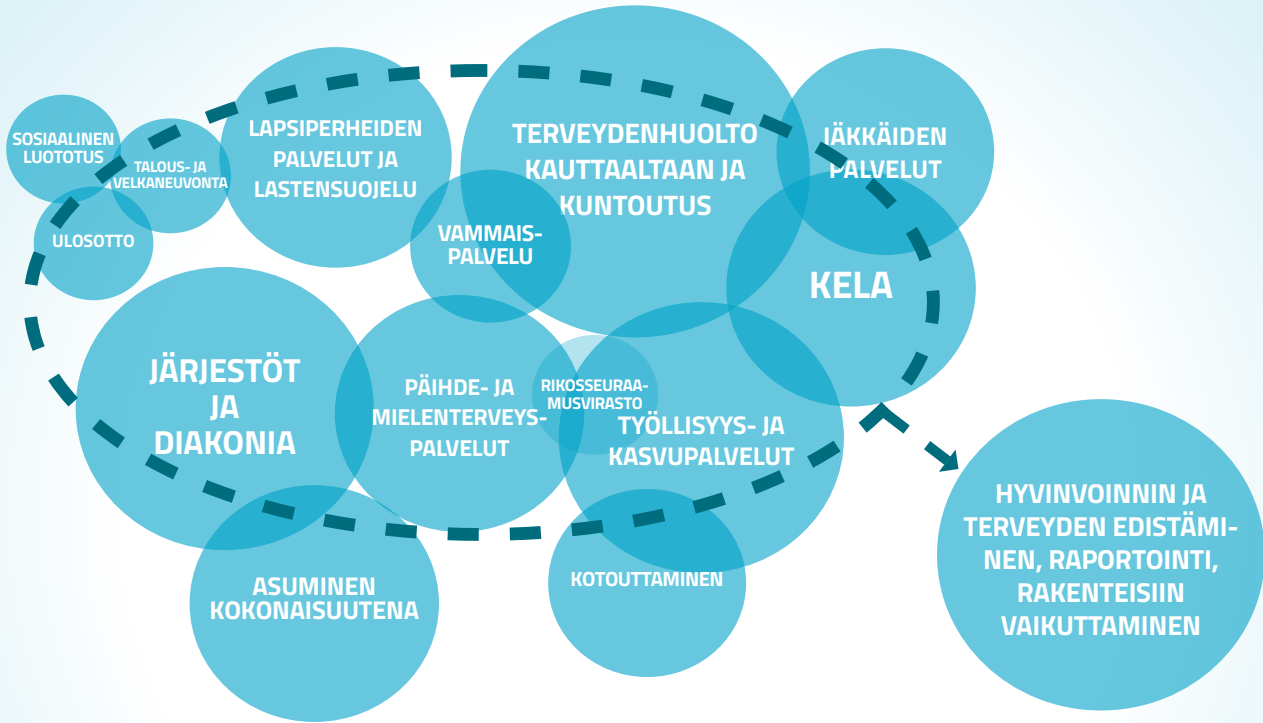
- Kotipalvelu
- Tuettu asuminen
- Palveluasuminen
- Tilapäinen asuminen
- Tehostettu palveluasuminen

- Sosiaalinen kuntoutus
- Kuntouttava työtoiminta
- Tukisuhdetoiminta
- Kotoutumisen edistäminen
- Liikkumista tukeva palvelu

- Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki
- Välitystilipalvelu (asiakkaan raha-asioiden hoitaminen)
- Sosiaalinen luototus

(mukaillen THL:n sanaston 4.0 luokittelua)

Tukea aikuisille yhteistyöllä

Aikuissosiaalityö nivoo yhteen asiakkaan tarvitsemat palvelut vaikuttavaksi kokonaisuudeksi.

Aikuissosiaalityö tuo asiantuntemusta yhteistyöverkostoihin.

Aikuissosiaalityön yhteiskunnallinen merkitys

Aikuissosiaalityö tuottaa tietoa sosiaalisista ongelmista sekä vaikeissa elämäntilanteissa olevien hyvinvoinnin puutteista

Investointina ehkäisee raskaiden ja kalliiden palveluiden tarvetta säästäten yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia

Estää yksilötason syrjäytymistä ja yhteiskunnan ryhmätasoisista eriytymiskehitystä

Edistää arjen turvallisuutta

Kokoaa ja sovittaa yhteen etuusjärjestelmää ja kolmannen sektorin yhteistyötä sekä viranomaispalveluja

Aikuissosiaalityötä yhteisöissä

Sosiaalityö jalkautuu toimistoista ihmisten elämäänpiiriin ja mataloittaa tuen saamisen kynnyistä. Digitaalisuus on asiakastyössä mukana, mutta se ei ole syrjäyttänyt kasvokkaisten kohtaamisten merkitystä. Yhteisöllinen ote luo vaikeissa elämäntilanteissakin oleville ihmisille mahdollisuuksia kokoontumisiin ja vertaistukeen.

Ammatillinen sosiaalityö ja -ohjaus osallistuu järjestöjen toimintaan ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön.

Toiminnasta tulee vaikuttavaa, kun tavoitetaan useampia ihmisiä samalla kertaa.

Yhteisösosiaalityössä edistetään kansalaisten yhteenkuuluvuutta, osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Asukkaiden ja ammattilaisten tiedon yhteensovittaminen sekä ryhmätyö ovat yhteistyön menetelmiä.

Rakenteellinen sosiaalityö

Rakenteellisen sosiaalityön tehtävänä on välittää sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevaa tietoa sekä sosiaalihuollon asiantuntemusta julkisen päätöksenteon käyttöön. Tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Rakenteellinen sosiaalityö jakautuu kolmeen osaan:

Rakenteellisen sosiaalityön tehtävät

Tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista, yhteisössä olevista ajan-kohtaisista ilmiöistä sekä palvelujen vaikutuksista asiakkaiden tilanteisiin.

Tehdä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joilla ehkäistään ja korjataan sosiaalisia ongelmia sekä kehitetään asuin- ja toimintaympäristöjä.

Tuoda sosiaalihuollon osaaminen osaksi muiden toimialojen suunnittelua sekä kehittää sosiaalityötä ja palveluita yhdessä yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa.

Esimerkkejä toteutuksesta

Sosiaalinen raportointi asiakasasiakirjojen tai asiakaskontaktien pohjalta, asiakasraatitoiminta, kokemusasiantuntijat, sosiaalityön käytäntötutkimus, asiakaspalautteen keräämisen systematisointi, vaikuttavuusmittareiden käyttöönotto, asiakkaiden ottaminen mukaan palveluiden kehittämiseen, julkiseen keskusteluun osallistuminen.

Kerätyn tiedon pohjalta raportin tuottaminen päättäjille, kannanotot julkisessa keskustelussa, asiakkaiden kutsuminen vaikuttamaan (esim. kehittäjäryhmät).

Yhteiset foorumit sosiaalityön julkisille-, yksityisille- ja järjestötoimijoille, ennakkoluulottomat yhteistyön avaukset muiden toimialojen suuntaan (esim. osallistuminen kaupunkisuunnitteluun, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden ottaminen mukaan sosiaalisen kuntoutuksen toteuttamiseen).

Vaikuttavaa aikuissosiaalityötä

Aikuissosiaalityössä käytetään mittareita asiakkaan itsearvioinnin, palvelutarpeen arvioinnin ja työn vaikuttavuuden arvioinnin välineenä. Mittareille on olennaista asiakkaan keskeinen rooli omien tavoitteiden asettelussa ja niiden toteutumisen arvioinnissa. Toistamalla mittaus saadaan esiin asiakkaan hyvinvoinnissa tapahtunut muutos. Systemaattinen mittaustulosten keruu mahdollistaa laajemmin palvelujen vaikuttavuuden arvioinnin.

Käytettäviä mittareita ovat esimerkiksi Soccan Aikuisväestön hyvinvointimittari, Työterveyslaitoksen Kykyviisari, FCG:n Kompassi ja THL:n AVAIN-mittari.

Mittareita tarvitaan

- asiakaskokemuksen esiin tuomiseen
- erilaisten olosuhteiden ja tilannetekijöiden esiin tuomiseen
- työn vaikuttavuuden osoittamiseen
- sosiaalityön menetelmien ja palvelujen toimivuuden arvioimiseen
- tutkimuksen ja opetuksen tarpeisiin
- organisaation ja yhteiskunnan päätöksenteon tueksi

Lopuksi

Aikuissosiaalityö osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja on muutoksessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden muutostarpeet, perustoimeentulotuen siirto Kelaan sekä vuoden 2014 sosiaalihuoltolaki vaikuttavat uudistuvan aikuissosiaalityön sisältöön ja toimintatapoihin.

Tämä esite on laadittu yhteistyökumppaneille kuvaamaan aikuissosiaalityön kokonaisuutta ja tekemään aikuissosiaalityötä tunnetuksi keskeisenä osana työikäisten sosiaalipalveluita. Samalla esite auttaa rakentamaan yhdenmukaista kuvaa aikuissosiaalityöstä ja antaa suuntaviivoja sen kehittämiseen.

Esitteen sisältö on luotu Maakunnallistuva aikuissosiaalityö –kehittämisverkostossa 2017-2019. Verkosto on PRO SOS - uudenlaista sosiaalityötä yhdessä rakentamassa -hankkeen ja Suomen Kuntaliiton vetämä, aikuissosiaalityön kehittämistä tukeva ja vahvistava vertaistuellinen ryhmä. Osallistujat ovat 18 maakunnan aikuissosiaalityön maakuntavalmisteluun osallistuvia asiantuntijoita ja alueensa aikuissosiaalityön kehittäjiä ja –johtajia. Verkoston toiminta jatkuu edelleen.

<http://www.prosos.fi/karkiteemat/maakunnallistuva-aikuissosiaalityo/>

PRO SOS

..... HANKE

---

www.prosos.fi

Toteutus: webtechdesign.fi

